

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Петинка Радева Галчева

ШУ „Епископ Константин Преславски”

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност ‘доцент’

на Тракийски университет, Стара Загора

по област на висше образование 1. Педагогически науки
професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на
обучението по природни науки)

Общо представяне на процедурата и кандидата

Със заповед № Заповед № 1918/17.06.2022 г. на Ректора на Тракийския университет съм определена за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност ‘доцент’ по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по природни науки), обявен за нуждите на ДИПКУ.

В конкурса за ‘доцент’, обявен в Държавен вестник, бр. 41 от / 03.06.2022 г. единствен кандидат е Маргарита Славова Пенева.

Представеният от М. Пенева комплект материали в електронен вариант е в съответствие с чл. 78 от Правилника за развитие на академичния състав на Тракийския университет и включва всички необходими документи.

Кандидатката е приложила общо 30 публикации.

Д-р Маргарита Пенева е възпитаник на Софийски университет „Св. Климент Охридски”, където получава магистърска степен с професионална квалификация Учител по биология и химия. Професионалната си кариера започва през 2001 г. като учител по биология и химия в гимназия “Христо Ботев”, Стара Загора, където работи до 2008 г. От 2008 г. до момента е последователно асистент по Методика на обучението по биология и химия, Заместник директор по учебно-квалификационна дейност в ДИПКУ и отново асистент по Методика на обучението по биология и химия в Тракийски университет. През 2018 г. придобива ОНС „доктор” по научна специалност Теория на възпитанието и дидактика на тема „Съвременни аспекти на наставничеството като форма на квалификация и продължаващо обучение на учители“.

Представените факти от професионалната автобиография на д-р Пенева са в съответствие със ЗРАСРБ и изискванията на чл. 74 от Правилника за развитието на академичния състав на Тракийския университет.

Обща характеристика на дейността на кандидата

Според приложената авторска справка по допълнителните показатели по чл. 57а (2) от ППЗРАСРБ и чл. 81 (4) от Правилника за развитието на академичния състав на Тракийския университет, преподавателската дейност на д-р Славова отговаря на установените критерии и включва: участие в разработване на учебни програми и лекционни курсове за студенти от ОКС Бакалавър и ОКС Магистър и за специализации в ДИПКУ (4 броя); самостоятелно и в съавторство разработване на учебни пособия. Посочените учебни пособия не мога да приема, тъй като представените линкове към тях не се отварят. Като Заместник директор по учебно-квалификационна дейност в

ДИПКУ М. Пенева е изпълнявала както административна дейност - ръководене и координиране на учебно-квалификационната дейност на ДИПКУ, планиране, организация и управление на форми на обучение и квалификация на педагогически специалисти, така и преподавателска дейност в различни квалификационни форми, свързани с обучението по биология и химия.

За участие в конкурса д-р М. Пенева представя 30 публикации (10 самостоятелни и 20 в съавторство), от които две монографии, една статия в реферирано и индексирано издание, две резюмета, 26 статии и доклади от конференции. От представените публикации три са на английски език, една на руски език и 26 - на български език. Допълнително са включени материали по показателите „Е” и „Ж”, съгласно изискванията на Тракийския университет.

Според приложената справка д-р М. Пенева **формално** покрива националните минимални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент”. Причина за това ми заключение е фактът, че част от публикациите не са по темата на конкурса, а друга част са участвали в процедурата за придобиване на ОНС „доктор”.

След внимателен прочит на представените публикации приемам за оценяване само тези от тях, които отговарят на профила на конкурса и са публикувани в реферирани издания или издания с научно рецензиране. В тази връзка не приемам за анализ и оценка следните публикации: А1, А8 – резюмета; Б1 и Б2 – не са в профила на конкурса, тъй като представят методически вариант на урок по български език, Б3, Б6, Б7, Б8, Б9 – участват в процедурата за ОНС „доктор” и не би следвало да се включват в настоящата процедура; Б10 – не е включена в Националния референтен списък на съвременни български научни издания с научно рецензиране; В1, В2, В3, В4 – имат характер на научно-популярни съобщения, а не на научни публикации и не отговарят на профила на конкурса.

Д-р М. Пенева е представила за участие в конкурса две монографии. Монографията *Наставничество в съвременното образование* се основава на дисертационния труд на кандидата. Книгата е една от малкото публикации, в които е представено по-сериозно изследване. За съжаление не открих в нея нови идеи, разработени и експериментирани след защитата на дисертацията. Не я анализирам по-подробно, тъй като монографията не отговаря на профила на конкурса.

Във втората монография - *Ситуационно обучение за формиране на природонаучна компетентност* е представено виждането на автора за възможните приложения на учебните ситуации при формиране на природонаучна компетентност у учениците. В съдържателен аспект трудът представлява добре конструирана цялост, включваща теоретични и приложни елементи. Направен е теоретичен обзор, насочен към изясняване същността на ситуационния метод и видовете учебни ситуации в контекста на идеите на конструктивизма. Бих искала да обърна внимание върху необходимостта от терминологично прецизиране на използвания понятиен апарат свързан с видовете ситуации. Създаден е инвариантен модел на дидактическа технология за създаване и разрешаване на учебна ситуация в обучението по *човекът и природата* и са предложени конкретни методически варианти за реализиране на технологията. Проведена е експертна оценка за установяване отношението на учители, университетски преподаватели и експерти от РУО към предлаганите методически

ситуации и възможностите за приложението им в процеса на обучение. За съжаление, както и в повечето публикации на кандидата, липсва реалният педагогически експеримент, който би доказал ефективността на предлаганата методика и който би направил изследването методическо.

Според определението за научна статия в ЗРАСРБ „Статия“ е публикуван научен труд, отговарящ на изискванията по т. 12, който съдържа описание на **оригинални научни изследвания** и е в обем до 20 стандартни страници с 1800 знака на страница (ДВ, бр. 30 от 2018 г.) Въз основа на анализа на останалите публикации по профила на конкурса (група А), считам, че на това определение напълно отговаря само А15, защото единствено в тази статия се представя реализирано педагогическо изследване. В останалите публикации се правят теоретични описания и обобщения въз основа на твърде ограничен брой библиографски източници и се предлагат методически варианти по описвания проблем, но липсва експериментална проверка с цел доказателственост в условията на реална учебна среда.

Съдържанието на публикации Б5 и Б6 има информационен характер и компилира съдържание от цитирани научни източници. Те безспорно са подходящи за обучение на учители в различните форми на квалификация, за което свидетелстват и част от цитатите на тези публикации, но не могат да бъдат приети за научни статии.

В заключение: анализът на статиите и докладите на д-р Пенева ми дава основание да твърдя, че те не отговарят на изискванията за научна публикация.

М. Пенева е участвала в един университетски проект и в трите етапа на един международен проект.

Посочени са 3 цитирания в реферирани в SCOPUS и Web of Sciences издания, 4 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 17 цитирания в нереперирани, рецензирани издания. От последните не приемам цитиранията на Демирева-Въткова и Новаков, тъй като цитираната от тях публикация присъства само в библиографията, но не и в текста на докладите.

При прегледа на приносите буди недоумение фактът, че кандидатката прави резюме на част от публикациите, с които участва в конкурса и отчита „приноси на разработените учебни програми, цитиранията, популяризиране на дейности по проекти и др.“. Неточна е и формулировката на самата справка. Оставам с впечатление, че д-р Пенева не разбира смисъла на термина **”оригинални научни приноси”**.

Според мен приносите на д-р Пенева могат да се дефинират по следния начин:

1. Осъществен е подробен теоретичен анализ на проблема за ситуационното обучение и ролята му за формиране на природонаучна грамотност.

2. Разработена е технология-инвариант за ситуационно обучение по *човекът и природата* и са предложени методически варианти за реализирането ѝ. Предложените ситуации могат да се използват в работата на учителите при формиране на природонаучна компетентност.

Препоръчвам на д-р Пенева в бъдещата си дейност да организира и реализира научни изследвания, съобразени с изискванията на дидактиката, и да насочи вниманието си към повишаване на публикационната активност в научни издания у нас и в чужбина, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация.

Заклучение

След запознаване с представените в конкурса материали и публикации и техният анализ намирам за целесъобразно да дам своята **отрицателна оценка** относно присъждането на академичната длъжност „**доцент**“ на ас. д-р Маргарита Славова Пенева в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... (Методика на обучението по природни науки), за нуждите на ДИПКУ.

Изготвил становището:.....

(доц. д-р Петинка Галчева)